Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 123/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

1 Taustaa

Talousarvioesityksen poliisitointa koskevan luvun selvitysosan mukaan poliisitoimintaa tullaan kohdentamaan turvallisuuden kannalta välttämättömien palveluiden tarjoamiseen sekä sisäisen turvallisuuden selonteon ja strategian että strategian toimenpideohjelman mukaisesti siten, että suorituskyky ja poliisitoimintaan kohdistuvat odotukset ovat tasapainossa. Samalla osaltaan varmistetaan, että poliisi pystyy vastaamaan kiireellisen avun tarpeeseen nykytasolla. Nykyisen turvallisuustoimintaympäristön nopeat muutokset edellyttävät kykyä varautua vaikeasti ennakoitaviin tilanteisiin. Poliisi reagoi toimintaympäristön muutoksiin ennakoimalla ja kohdistamalla toimenpiteet ja voimavarat turvallisuuden kannalta kriittisiin asioihin yhdessä muiden turvallisuusalan toimijoiden kanssa turvallisuusriskien analysointiin, tietojohtoisuuteen ja oikeaan tilannekuvaan perustuen.

Poliisin vaste ja kyky reagoida äkillisiin vakaviin tilanteisiin on suoraan verrannollinen kentällä olevien poliisien määrään. Lisäksi poliisin käytettävissä olevan kaluston, välineiden, taktisen osaamisen ja koulutuksen on vastattava tämän päivän turvallisuusuhkiin ja toimintaympäristön vaatimuksiin kaikilta osin. Resurssien mahdollistamissa puitteissa painotetaan myös rikosten, järjestyshäiriöiden ja onnettomuuksien ennalta estämistä ja vähentämistä sekä palvelukyvyn ja näkyvyyden turvaamista.

Poliisilaitos pyrkii lausunnossaan tarkastelemaan resurssitarpeitaan edellä mainitusta näkökulmasta.

2 Pääkaupungin erityistarpeet

Helsinki on maan hallinnon, talouselämän ja kulttuurin keskus. Elinkeino- ja yritystoiminta on keskittynyt pääkaupunkiseudulle. Helsinki toimii myös työelämän, matkailun, vapaa-ajanvieton, liikenteen ja sivistystoimen keskuksena sekä kansallisten ja kansainvälisten ryhmien kohtaamispaikkana. EU:n myötä kansainvälinen toiminta pääkaupungissa lisääntyy edelleen. Maamme tiheimpänä väestökeskittymänä Helsinki on myös rikollisuuden

HELSINGIN POLIISILAITOS
Pasilanraitio 11, PL 11, 00241 HELSINKI
kirjaamo.helsinki@poliisi.fi
Puh. 0295 470 011, Faksi 0295 411 622

keskus. Pääkaupungin toimintaympäristöön liittyvät muuttuvat tekijät vaikuttavat olennaisesti Helsingin poliisilaitoksen tehtäviin ja resurssitarpeisiin
sekä edellyttävät toiminnan painottamista yhä voimakkaammin ennalta estävään toimintaan. Lisäksi Helsingin poliisilaitoksella on vastattavana muista
paikallispoliisin yksiköistä poikkeavia valtakunnallisia ja alueellisia erityistehtäviä. Näiden velvoitteiden vuoksi Helsingin poliisilaitoksella on sellaisia
erillistä resursointia vaativia erityistoimintoja, joita ei ole muissa poliisin yksiköissä.

3 Helsingin poliisilaitoksen valtakunnalliset erityistehtävät

3.1 Yleistä

Helsingin poliisilaitoksen toiminta-alueella järjestetään säännöllisesti vuosittain runsaasti sellaisia tapahtumia, kuten valtiovierailuja, mielenosoituksia
ja suuria yleisötilaisuuksia, joiden turvallisuusjärjestelyt edellyttävät poliisilta mittavia panostuksia.

Lisäksi pääkaupunkiasemasta johtuen poliisilaitos resursoi diplomaattisiin kohteisiin ja diplomaattiseen koskemattomuuteen liittyviä turvaamistehtäviä, valtionjohdon suojaamiseen liittyviä tehtäviä sekä vastaa lähes viikoittain valtiovierailujen turvaamiseen liittyvistä tehtävistä. Erityisesti mielenosoitusten osalta on huomattava, että niihin liittyviin turvaamistoimenpiteisiin ei yleensä voida varautua normaalin työvuorosuunnittelun keinoin, vaan niihin kohdennettava resurssi joudutaan osoittamaan usein valvonta- ja hälytystoiminnan päivittäisresurssista. Poliisilaitoksen joukkojenhallintaresurssia käytetään myös säännönmukaisesti muiden poliisilaitosten alueilla sijaitsevien tapahtumien turvaamiseen. Tuolloin on vaarana, että muun muassa hälytystehtävien toimintavalmiusaika heikkenee.

3.2 Uhkiin reagoiminen

3.2.1 Katuvalvonta ja ihmiskaupan torjunta

Resurssitilanteesta huolimatta poliisilaitos on kuluvan vuoden aikana joutunut kohdentamaan huumausainetutkintaan osoitetun resurssin lisäksi valvonta- ja hälytystoiminnan resursseja erityisesti huumausaineiden katukaupan valvontaan. Tulokset ovat olleet näkyviä. Kuluvan vuoden aikana
poliisi on tällä toiminnalla kyennyt paljastamaan muun muassa laajan huumausaineiden levitysorganisaation. Edelleen vähenevillä resursseilla ei kyetä riittävästi panostamaan rikostorjuntaan ja edellä kuvatun mukaiseen perustutkintaa tukevaan näkyvään valvontaan ja erityisesti turvallisuuden tunnetta lisäävään kadulla tapahtuvaan valvontatoimintaan.

Toiminnan jatkuvuuden takaaminen edellyttää selvää resurssilisäystä.

Ulkomaalaisvalvonta on ulkomaalaislain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa. Valvonnan tavoitteena on ennalta ehkäistä ja
torjua laitonta maahantuloa ja maassa oleskelua, tunnistaa ulkomaalaisten laitonta työntekoa sekä tunnistaa ihmiskaupan uhreja.

Suomen viranomaisilta on viimeisen kolmen vuoden aikana kadonnut yli 6000 turvapaikanhakijaa. Poliisi ja Rajavartiolaitos ovat tehostaneet ulkomaalaisvalvontaa kadonneiden henkilöiden tavoittamiseksi erityisenä tavoitteenaan, etteivät haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt joudu rikollisten hyväksikäyttämiksi.
Muuttunut tilanne edellyttää viranomaisilta tehostettua toimintaa mahdollisten hyväksikäyttötapausten estämiseksi. Valvonnan tehostamatta jättäminen tarkoittaisi sitä, että hyväksytään mahdollisesti lisääntyvät hyväksikäyttötapaukset sekä niistä aiheutuva haitta yhteiskunnalle. Kehitys voi johtaa
lisäksi asuinalueiden ja laittomasti maassa oleskelevien täydelliseen eriytymiseen muusta yhteiskunnasta.

Toiminnan jatkuvuuden takaaminen edellyttää selvää resurssilisäystä.

3.2.2 Maasta poistaminen (saattotoiminta)

Maasta poistettavien lukumäärä tulee edelleen vuonna 2019 olemaan huomattava. Maasta poistamiseen liittyy myös runsaasti taustatoimintaa, joka sitoo paljon sellaista henkilöstöä joka ei muuten olisi tekemisissä täytäntöönpanojen kanssa. Esimerkkeinä tästä ovat paperittomien poistettavien identifiointi, poistettavaan kohdistettavat turvaamistoimet, viranomaisyhteistyö sosiaaliviranomaisten ja rajavalvontaviranomaisten kanssa sekä yhä tärkeämmäksi noussut poliisiorganisaation sisäinen yhteistyö.

3.2.3 Uhkahenkilöt

Pääkaupungin symbolinen merkitys vakavan rikollisuuden iskukohteena on suuri. Erilaisten uhkien ennalta estämiseen ja tunnistamiseen liittyvän valmiuden tulee pääkaupunkiseudulla olla välittömästi toteutettava. Helsingin poliisilaitoksen Rikostutkintayksikössä toimii uhkaryhmä, joka keskittyy vaaralliseksi arvioitujen uhkahenkilöiden käsittelyyn ja sitä kautta törkeiden väkivaltarikosten torjuntaan. Uhkahenkilöiden kohdalla pyritään löytämään ratkaisuja yhteistyössä ennalta estävän toiminnon kanssa.

Uhkaryhmällä on tällä hetkellä tarkemman selvityksen alla kymmeniä riskihenkilöiksi luokiteltuja henkilöitä. Suojelupoliisi on omassa arviossaan päätynyt siihen, että poliisilaitoksen toimialueella asuu tai oleskelee tällä hetkellä yli 100 korkean riskitason henkilöä. Tämä on valtakunnallisesti poikkeuksellisen suuri määrä.

4 Toimintavalmius ja suorituskyky

4.1 Valmiusyksikkö- ja koirapoliisitoiminta

Helsingin poliisilaitokseen sijoitettu poliisin valtakunnallinen Valmiusyksikkö vastaa vaikeimpien tilanteiden vaatimasta erityissuorituskyvystä koko valtakunnassa sekä vaativien ja erityistilanteiden edellyttämästä suorituskyvystä Helsingin alueella. Valmiusyksikön nykyinen suorituskyky kattaa tällä
hetkellä vaativien tilanteiden suorituskykyvaatimukset, mutta se ei toistaiseksi ole riittävä vaativimpien erityistilanteiden mukaisiin tilanteisiin. Valmiusyksikön suorituskyky tulee nostaa tasolle, jossa se tosiasiallisesti voi vastata erilaisiin ääriväkivallantekoihin liittyvistä toimenpiteistä. Suomessa
tulee olla suorituskykyä myös vaikeimpien tilanteiden kuten juna-, metro-, bussi-, lentokone- ja laivakaappaustilanteiden hoitamiseen. Koirapoliisitoiminnan osalta tulee lisäksi huolehtia siitä, että pääkaupunkiseudulle kyetään sijoittamaan riittävä määrä erityisesti räjähdys- ja huumausaineiden
löytämiseen erikoistuneita koiria ohjaajineen.

4.2 Valtionjohdon henkilösuojaustehtävät

Samaan aikaan toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten kanssa valtionjohtoon, valtioneuvoston jäseniin ja muihin korkeisiin virkamiehiin kohdistuneet uhat, kuten vihapuheet ja -kirjoitukset, suoranaiset uhkaukset ja väkivallan yritykset, ovat lisääntyneet huomattavasti. Tästä johtuen edellä mainittuihin henkilöryhmiin liittyvä henkilösuojauksen tarve on laajentunut merkittävästi.

Edellä mainitusta johtuen henkilösuojausyksikön henkilöstömäärää on nostettava, mikäli ylemmän valtiojohdon suojaus halutaan pitää vähintään nykytasolla. Nykyisellään pääministerin lisäksi henkilösuojauksen kasvua on sekä valtiovarain-, ulko- sekä sisäministerillä. Myös muiden ministereiden sekä ajoittain myös Eduskunnan puhemiehen osalta on ollut lisääntyvää henkilösuojaustarvetta. Henkilösuojaustehtäviä joudutaan usein myös ulottamaan varsinaisten suojattavien lisäksi heidän perheenjäseniinsä. Laajentuneet henkilösuojaustehtävät on hoidettu pääosin ylitöitä teettämällä. Lisääntyneet tehtävät edellyttävät 8 henkilötyövuoden (htv) lisäyksen henkilösuojausyksikön nykyiseen vahvuuteen.

Toiminnan jatkuvuuden takaaminen edellyttää selvää resurssilisäystä.

5 ICT- ja materiaalihankinnat

Poliisi käyttää useita tietojärjestelmiä ja muita tieto- ja viestintäteknisiä palveluita, joiden on poikkeuksetta toimittava myös poliisitoiminnallisissa erityistilanteissa (kuten suuret yleisötilaisuudet, valtiovierailut ja poikkeuksellisen vakavat rikostilanteet) vahva tietosuoja huomioiden. Teknisen kehityksen ja runsaan käytön vuoksi tietotekninen kalusto vanhenee nopeasti. Laitteistojen elinkaari on tällä hetkellä noin 5 vuotta, mikä tulee toiminnan rahoituksen ja kaluston uusimishankintojen osalta

poliisiyksiköissä jatkuvasti huomioida. Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan poliisin keskitettyyn ICT -rahoitukseen kohdistuvia suunniteltuja leikkauksia ei tulisi toteuttaa ainakaan siten, että säästötavoitteet kohdistuvat edellä mainituista syistä suoraan operatiivisiin loppukäyttäjiin. Ongelma kohdistuu paitsi poliisilaitokseen, myös koko poliisihallintoon.

Materiaali- ja kalustohankintojen osalta poliisilaitos toteaa, että elinkaariajattelun mukaisia uusintainvestointeja on tällä hetkellä lähes mahdotonta toteuttaa suunnitellun mukaisesti vähenevien investointiresurssien vuoksi. Uusintainvestointien jatkuva siirtäminen saattaa pahimmillaan johtaa poliisin toimintavalmiuden ja operatiivisen suorituskyvyn merkittävään laskuun.

6 Lopuksi

Poliisilaitokselle osoitettu rahoituskehys ei riitä kattamaan toimintaympäristön muutoksista johtuvien erityistehtävien hoitamista, joten poliisilaitos on
joutunut siirtämään erityistehtäviin henkilöstöä perustoiminnoista. Tämä voi jatkossa vaikuttaa heikentävästi poliisin tuottamiin palveluihin ja toiminnan tuloksellisuuteen. Helsingin poliisilaitoksen hoitamien erityistehtävien rahoitus sisältyy nykyisellään lähtökohtaisesti poliisilaitoksen perusrahoitukseen. Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan tulisi harkita vaihtoehtoa, jonka mukaisesti yksikölle osoitettujen valtakunnallisten erityistoimintojen rahoitus- ja henkilöstöresurssit tulisi vuosittain turvata erillisrahoituksena kustannusperusteisesti.

Poliisipäällikkö
Poliisikomentaja Tomi Vuori

Apulaispoliisipäällikkö Heikki Kopperoinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 02.10.2018 klo 18:51. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi Poliisihallitus